

Infoblad 3.2

SANITAIR

Op dit infoblad vind je informatie over de volgende onderwerpen:

- [Wasgelegenheid](#)
- [Toiletten](#)
- [Douches](#)
- [Schoonmaak](#)
- [Eisen ten aanzien van sanitaire voorzieningen](#)
- [Leveranciers van sanitaire units, inrichting en technische installaties](#)
- [Meer informatie](#)

Sanitair vormt een van de basisvoorzieningen op kampeerterreinen. Een groot aantal scouts geeft aan dat de aan- of afwezigheid van bepaalde sanitaire voorzieningen voor een belangrijk deel de keus voor het terrein bepalen. Vanuit het oogpunt van hygiëne vormen de sanitaire voorzieningen ook een belangrijk onderdeel om aandacht aan te besteden.

Tot 1 november 2005 was het aantal en soort sanitaire voorzieningen wettelijk voorgeschreven in de *Wet op de openlucht recreatie* en de bijbehorende besluiten. Met het aanpassen van deze wet, is dit niet meer het geval. De lozing van afvalwater is wettelijk geregeld in diverse besluiten (infoblad 3.3).

Wasgelegenheid

Je kunt er voor kiezen om op je terrein een wasgelegenheid aanwezig te hebben. Kies je hiervoor dan moeten de wasbakken, evenals de toiletten en douches, aangesloten zijn op een voorziening voor opvang en afvoer van het afvalwater.

Toiletvoorzieningen

Tot voor de wetwijziging werden er eisen gesteld aan toiletvoorzieningen. Richtlijn hierbij was één toilet per 35 kampeersers. Ook na de wijziging is het verstandig over voldoende toiletten te beschikken. Aantallen en soort toiletten worden aan de marktwerking overgelaten. De toiletten moeten, evenals de tappunten en douches, aangesloten zijn op een voorziening voor opvang en afvoer van het afvalwater. Hierover lees je meer in infoblad 3.3.

Hudo's

Er bestaat op dit moment geen landelijk regelgeving meer over het soort toiletten dat op een kampeerterrein aanwezig moet zijn. Hierdoor bestaat dus in principe de mogelijkheid om gebruik te maken van hudo's of latrines. Landelijke regelgeving op het gebied van milieu, lozen van afvalwater en meststoffen levert geen beperking op voor het maken van hudo's. Ligt je terrein in een waterwingebied of grondwaterbeschermingsgebied, dan kan de provinciale milieuverordening verplichten dat je een vergunning nodig hebt voor graafwerkzaamheden en dus het maken van een hudo. Bij de provincie kun je de ligging van waterwingebieden opvragen. Ook vind je ze op veel provinciale websites. De provinciale milieuverordening kun je bij de provincie opvragen.

In veel bestemmingsplannen buitengebied is een aanlegvergunningstelsel opgenomen voor onder andere graafactiviteiten ([infoblad 3.11](#)). Het graven van hudo's kan hieronder vallen. Het bestemmingsplan dat geldt voor het terrein, kun je opvragen bij de gemeente.

Is het terrein niet je eigendom, dan heb je de toestemming nodig van de terreineigenaar. Overleg met deze of hudo's zijn toegestaan.

Heeft een terrein een beperkte oppervlakte dan kan het voor de volksgezondheid niet wenselijk zijn om hudo's te graven. Je moet voorkomen dat oude plekken weer gebruikt worden, voordat een goede compostering heeft plaatsgevonden.

Een beleid hiervoor moet de terreinbeheerder vaststellen. Wijs bijvoorbeeld aan het begin van het seizoen enkele plaatsen aan voor het graven van hudo's. Je kunt ook zelf een hudo aanleggen die waarvan de gasten meerdere weken gebruik van maken. Markeer de plaatsen waar hudo's gegraven zijn, zodat deze een paar jaar niet gebruikt worden.

Chemische toiletten

Als op een kampeerterrein chemische toiletten zijn toegestaan, dan moet er natuurlijk ook een voorziening zijn voor het legen van deze toiletten.

Douches

Het al of niet aanbieden van douchegelegenheid is een keus die de beheerder zelf kan maken. Tot voor kort bestond een wettelijke norm van 1 douche per 100 kampeersers. Heb je douches, dan moeten deze een voorziening voor opvang en afvoer van het afvalwater hebben.

In 2000 is onderzoek gedaan naar de kampeerbehoeftes van Scouts. Daaruit bleek dat vooral jonge speltakken (Bevers, Dolfijnen, Welpen, Esta's en Kabouters) en meisjesgroepen het belangrijk vinden over douches en warm water te kunnen beschikken.

Warm water

Wettelijk is er niets geregeld over een verplichting om warm water aan te bieden. Dit zal een keus zijn die de beheerder van het terrein zelf maakt. Voor het aanbieden van warm water in douches kun je gebruikmaken van boilers of geisers. Bij het aanbieden van warm water moet je onder meer rekening houden met risico's van legionella en de wettelijke voorschriften die gelden (infoblad 8.3). Bij het douchen vindt verneveling van water plaats, de aërosolvorming. Daardoor is er een risico van legionellabesmetting. Om de kans op legionellabesmetting te beperken, is het noodzakelijk het water tot boven de 60°C te verhitten. Afkoeling in boilers tot een lagere temperatuur moet je voorkomen.

De vermenging van het warme tapwater en drinkwater kan plaatsvinden in een mengwatervoorziening direct na de warmwaterbereidingsapparaat of door vermenging in de kraan.

Een mengwatervoorziening brengt extra risico met zich mee. Het water in de leidingen heeft een temperatuur tussen de 20° en 60°C. Dat werkt groei van legionellabacteriën in de hand. Extra beheersmaatregelen zijn in zo'n geval noodzakelijk. Het gebruik van zo'n voorziening wordt daarom afgeraden. Bij vermenging van het douchewater in de kraan is het gebruik van een thermostaatkraan aan te raden. Hiermee voorkom je verbranding door water van boven de 60°C.

Douchemunt automaten

Als je warm water aanbiedt op je terrein, kunnen sommige gasten daar misbruik van maken. De douchetijd is in sommige gevallen onredelijk lang of bij de douches wordt warm water getapt voor de afwas of het wassen bij de tent.

Om te voorkomen dat gasten onbepaald warm water gebruiken en om de kosten beter te kunnen beheersen, kun je doucheautomaten installeren. Deze kunnen werken op douchemunten of regulier muntgeld. Daarnaast is het mogelijk om een tijdschakelaar op de drukkraan van de douche te plaatsen. Die schakelaar zorgt ervoor dat er alleen maar gedurende bepaald aantal minuten warm water is. Er zijn ook schakelaars waarbij de mogelijkheid bestaat dat daarna gedurende een bepaalde tijd geen warm water vrijkomt. Een grote leverancier van doucheautomaten is Seijsener recreatietechniek b.v..

Bij de keuze voor een doucheautomaat kun je letten op de volgende aspecten:

- een installatie waarbij na een beperkte douchetijd, gedurende enige tijd geen warmwater beschikbaar is of doucheautomaten;
- douchemunten verstrekken of verkopen of een automaat op muntgeld;
- tijdsinstelling per minuut/vaste tijden;
- sloopgevoeligheid;
- elektrische installatie;
- waterdichtheid.

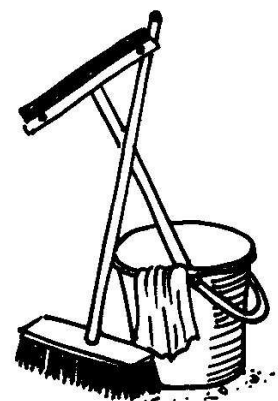
Schoonmaak

Het is van groot belang dat de sanitaire voorzieningen goed schoongehouden worden. Op de meeste terreinen staat in de kampregels dat de gasten zelf de sanitaire voorzieningen moeten schoonmaken. Op deze terreinen worden hier tijdens het welkomstgesprek tussen teamleiders en kampeerstaf afspraken over gemaakt (infoblad 5.9). Het is belangrijk voldoende schoonmaakmiddelen ter beschikking te stellen en controle uit te voeren. Bij een intensief gebruik van de toiletunit is het belangrijk een aantal malen per dag het gebouw na te lopen en schoon te maken. De hygiëne blijft altijd de verantwoordelijkheid van de beheerder.

In veel gevallen wordt ervoor gekozen de groepen in de ochtend het gebouw schoon te laten maken. De volgende werkzaamheden moeten dagelijks uitgevoerd worden:

- schoonmaken en droogtrekken vloer;
- reinigen toiletten;
- afnemen toiletbrillen, spoelknoppen, deurkrukken;
- schoonmaken wasbakken, spiegels;
- legen afvoerputjes;
- legen vuilnisbakken;
- aanvullen toiletpapier (indien aanwezig).

Begeleid de groepen bij de schoonmaak. Deel een afgemeten hoeveelheid schoonmaakmiddelen uit. Hiermee voorkom je dat de flessen te snel leeg zijn. Geef duidelijk aan wat je van de groepen verwacht en zorg er voor dat de eigen leiding de schoonmaak begeleid.

De volgende materialen zijn noodzakelijk:

- toiletborstels;
- reinigingsdoekjes, slechts één keer gebruiken;
- emmers;
- schrobbers en trekkers, breed en smal.

Het verdient aanbeveling regelmatig met behulp van een hoge drukspuit, ontsmettingsmiddel en heet water de sanitaire voorzieningen grondig onder handen te nemen. Deze taak moet, in verband met de veiligheid, niet door kampeerders, maar door de kampeerstaf uitgevoerd worden. Zorg dat er voor de kampeerstaf handschoenen zijn als gewerkt wordt met chemische middelen. Sommige terreinen kiezen ervoor om in ht hoogseizoen eens per week ook een schoonmaakbedrijf in te schakelen. Maak gebruik van milieuvriendelijke schoonmaakmiddelen, zoals producten van Ecover.

Eisen ten aanzien van sanitaire voorzieningen

Voor sanitaire gebouwen op Scoutingkampeerterreinen zijn voor de bouw en inrichting een aantal richtlijnen te geven waaraan het gebouw zou moeten voldoen. Bij het ontwerpen van een nieuwe voorziening, of bij het aanpassen van een reeds bestaand toiletgebouw kan met onderstaande punten rekening gehouden worden.

Bouw en inrichting

- gebouw moet bij voorkeur eenvoudig te plaatsen en weg te nemen zijn;
- toiletgebouw met en zonder douches, afhankelijk van de aard van het terrein;
- gescheiden sanitaire ruimte voor dames en heren;
- verhouding: 3 toiletten op 1 douche;
- keuzen om toiletten en douches binnen te realiseren met 1 afsluitbare toegangsdeur per sectie of allemaal met een eigen buitendeur, zodat individueel afsluiten mogelijk is;
- kranen eventueel buiten realiseren, wasgoten niet direct noodzakelijk;
- eventuele urinoirgoot kan buiten gerealiseerd worden (achter afscherming).

Bouwwijze

- natuurlijke uitstraling, passend binnen de omgeving;
- duurzaam uitgevoerd, onderhoudsarm;
- goed bestand tegen vandalisme en inbraak;
- interieur goed bestand tegen ruw gebruik;
- douche- en toiletwanden niet overklimbaar;
- eenvoudig schoon te houden;
- afvoer via ringleiding aan buitenzijde waardoor verstoppingen eenvoudig op te lossen zijn;
- aansluiting op riool of IBA.

Verlichting

- eenvoudig, duurzaam en vandaalbestendig;
- één lichtpunt aan buitenzijde van laag wattage;
- sensoren.

Vorstbestendig

- eventueel tegelwerk moet vorstbestendig zijn;
- toiletten en leidingwerk eenvoudig af te tappen waardoor vorstbestendig.

Douche

- drukknopbediening;
- instelbare tijdschakeling of muntautomaat.

Technische ruimte

- spoelbakken en installatie van douches in aparte afsluitbare ruimte;
- geiser voor butaan, propaan of aardgas, ruimte voor twee manshoge gasflessen;
- stoppenkast: drie groepen en 380V-aansluiting;
- centrale afsluiters.

Er zijn verschillende bedrijven die sanitaire units leveren. Bij het opvragen van offertes is het belangrijk een duidelijk pakket van eisen te hebben. Daarnaast moet je erop letten welke kosten in de offerte meegenomen worden. Denk hierbij aan transportkosten, het plaatsen van de unit, het geschikt maken van de ondergrond, de aansluiting op waterleiding, elektriciteit en riool. Maak ook een afweging in hoeverre eigen vrijwilligers een deel van de werkzaamheden kunnen uitvoeren.

Leveranciers van sanitaire units, inrichting en technische installaties

Leveranciers Sanitaire units

Recon Nederland b.v.
Nijverheidsweg 51
3899 AE Zeewolde

Van Keulen Mobielbouw
Postbus 86
7440 AB Nijverdal
www.mobielbouw.nl

Inrichting van sanitaire units

Van Zadelhoff bouwelementen
Postbus 476
7000 AL Doetinchem
www.van-zadelhoff.nl

Kupan B.V.
Postbus 11
7020 AA Zelhem
www.kupan.nl

Technische installaties

Seijsener recreatietechniek b.v.
Postbus 406
1500 EK Zaandam
www.seijsener.nl

Ondanks dat Scouting Nederland probeert de infobladen zo up-to-date mogelijk te houden, kan het voorkomen dat er inmiddels nieuwe regelgeving is afgekondigd. De tekst van de geldende wet- en regelgeving is bepalend. Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend.